

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะดังต่อไปนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัย เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์
มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน
ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน และข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิง
วัฒนธรรมของชุมชน ประกอบด้วย การเข้าถึง สิ่งดึงดูดใจ ความปลอดภัย สิ่งอำนวยความสะดวก
ความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว รวมถึงความต้องการของชุมชน ความรู้ความเข้าใจของ
ชุมชน

ระเบียบวิธีการวิจัยและข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาแบ่งออกเป็น 2 ส่วน คือ ข้อมูลทุติยภูมิ จาก
การค้นคว้า ตำรา เอกสาร งานวิจัย เว็บไซต์ ที่เกี่ยวข้อง และข้อมูลปฐมภูมิ จากการสำรวจ โดยการ
เก็บข้อมูลเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามผู้แทนชุมชนจำนวน 70 คน คุณภาพ โดยใช้วิธีการสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง ประเด็นการสัมภาษณ์และประเด็นการสังเกต จำนวน 10 คน และผู้ถูกสัมภาษณ์
ตอบคำถามด้วยคำถามเดียวกัน และจัดบันทึกการสัมภาษณ์ เพื่อให้ทราบถึงสภาพทั่วไปบริบท
ชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน
ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับคุณลักษณะ
ทั่วไปของผู้ให้ข้อมูล นำมาแจกแจงความถี่ คำนวณหาร้อยละ แล้วดำเนินการเรียบเรียงวิเคราะห์เชิง
พรรณนา

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

แสดงข้อมูลคุณลักษณะทั่วไป ของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง และมีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพหลักส่วนใหญ่ทำอาชีพเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

2. ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ด้านการเข้าถึง รองลงมา ด้านสิ่งดึงดูดใจ รองลงมา ด้านความปลอดภัย รองลงมา ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก สูดทำย ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว

ระดับความคิดเห็นศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จำแนกเป็นรายด้าน และรายชื่อ ดังนี้

2.1 ด้านการเข้าถึง ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ชุมชนมีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก เป็นต้น รองลงมา ชุมชนมีระบบสาธารณูปโภคอย่างครบครันในการเข้าชมวัฒนธรรมชุมชน เช่น ถนน ไฟฟ้า ประปา และการสื่อสาร รองลงมา ชุมชนมีฐานทรัพยากรธรรมชาติที่สมบูรณ์ สูดทำย ชุมชนมีวิธีการผลิตที่พึ่งพาและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืน

2.2 ด้านสิ่งดึงดูดใจ ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า ความหลากหลายของระบบเชิงวัฒนธรรม เช่น โบราณสถานเมืองเก่า ประวัติศาสตร์ เป็นต้น รองลงมา ความสวยงามของสภาพภูมิทัศน์ และลักษณะทางกายภาพ รองลงมา ความโดดเด่น มีเอกลักษณ์เฉพาะตัวและดึงดูดใจนักท่องเที่ยว สูดทำย การสืบสานวัฒนธรรมวิถีชีวิตของชุมชน

2.3 ด้านความปลอดภัย ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายชื่อ โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีอุปกรณ์หรือปฐมพยาบาลในสถานที่เข้าชม รองลงมา ให้ความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน รองลงมา มีอุปกรณ์และเครื่องมือบรรเทาสาธารณภัย การติดตั้งป้าย การสื่อสารอย่างเหมาะสม สูดทำย มีเจ้าหน้าที่ดูแลเพียงพอ และดูแลทั่วถึง

2.4 ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล รองลงมา มีเส้นทางการเดินทางที่สะดวกในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว มีบริการร้านอาหารที่เพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและสะดวกถูกสุขอนามัย มีศูนย์บริการนักท่องเที่ยวหรือจุดให้ข้อมูลหรือข้อแนะนำต่างๆ ก่อนใช้บริการ มีป้ายบอกทิศทางในการเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว รวมทั้งป้ายสัญลักษณ์ที่แสดงจุดบริการต่างๆ เช่น ห้องน้ำ ลานจอดรถ มีร้านค้าชุมชนหรือร้านขายของที่ระลึก สุดท้ายการมีทัศนียภาพที่งดงาม

2.5 ด้านความสามารถในการรองรับนักท่องเที่ยว ภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อโดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย พบว่า สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ รองลงมา มีกฎระเบียบข้อจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยว เส้นทาง ระยะเวลาในการเข้าชม รองลงมา แหล่งท่องเที่ยวมีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว สุดท้ายความสามารถในการรองรับ เช่น รถติดบริเวณทางเข้าชม หรือแหล่งท่องเที่ยวอื่นๆ เนื่องจากนักท่องเที่ยวมีจำนวนมาก

3. ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

ชุมชนควรส่งเสริมพัฒนาการผลิต ผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืน ควรสืบสานวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของคนในชุมชน ให้เป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยว ควรส่งเสริมให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลโบราณสถานที่เพียงพอ และทั่วถึงเพื่อความคงอยู่รองรับแขกผู้มาเยือน ควรส่งเสริมให้มีการจัดทัศนียภาพที่งดงามไว้ให้พร้อมคอยอธิบายแก่นักท่องเที่ยว หรือคอยเป็นสื่อในการแนะนำจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน และควรมีการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว

จากการสัมภาษณ์กลุ่มตัวแทนชุมชนในการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ ที่จัดขึ้นภายใต้งานวิจัย โดยกลุ่มตัวแทนชุมชน จำนวน 10 คน ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ดังนี้

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์

ผู้ให้สัมภาษณ์ส่วนใหญ่มีอายุระหว่าง 41-50 ปี การศึกษาส่วนใหญ่อยู่ในระดับประถมศึกษา อาชีพหลักคือเกษตรกรกรรม ส่วนใหญ่มีรายได้ 5,001 – 10,000 บาท และส่วนใหญ่อาศัยอยู่ในชุมชนมาตั้งแต่เกิด

2. ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ สรุปโดยภาพรวม พบว่า

2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์มีแนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม ผู้นำมีการอบรมเกี่ยวกับการท่องเที่ยวการจัดงานเทศกาลต่าง ๆ และประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล และผ่านการบอกเล่าของนักท่องเที่ยว และมีการประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับประเพณีในชุมชน

2.2 ผู้ให้สัมภาษณ์อยากส่งเสริมให้มีการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรม มีการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเกี่ยวกับชุมชนเป็นประจำ จัดแต่งโบราณสถานให้มีความสวยงามน่าสนใจ ตื่นตาตื่นใจน่าเข้าชม มีการจัดนิทรรศการเพื่อเป็นแหล่งความรู้ให้ผู้คนรู้จักเพิ่มมากขึ้น และสนับสนุนให้ประชาชนในท้องถิ่นให้ความร่วมมือ มีส่วนร่วมในการพัฒนาสร้างจุดสนใจ เช่น ร่วมกันทอผ้า เป็นต้น

2.3 ผู้ให้สัมภาษณ์แนะนำว่าควรมีการนำเสนอแบบใหม่ เข้าใจง่าย เข้าถึงง่าย ไม่ซับซ้อน พร้อมกับรักษาความสะอาดเปิดบ้านต้อนรับนักท่องเที่ยวอยู่ตลอดเวลา ร่วมกันประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อโซเชียล หรือผ่านนักท่องเที่ยวที่แวะเวียนเข้ามา และสนับสนุนให้คนในชุมชนรู้สึกรักสิ่งแวดล้อม

2.4 ผู้ให้สัมภาษณ์มีการใส่ใจรายละเอียดจากการติชมของนักท่องเที่ยว นำมาปรับปรุงพัฒนาให้ดียิ่งขึ้น ปรับสภาพภูมิทัศน์ให้มีความสวยงามน่าสนใจ เพราะชุมชนต้องการให้มีนักท่องเที่ยวแวะเวียนมาเที่ยวอย่างไม่ขาดสายจึงอยากสร้างช่องทางประชาสัมพันธ์โดยโพสต์ลงสื่อโซเชียล โดยอยากให้มีโอกาสได้คุยกับนักท่องเที่ยวมาบริหารงานอาจจะทำให้มีอะไรแปลกใหม่ดึงดูดนักท่องเที่ยวเพิ่มมากขึ้น

2.5 ผู้ให้สัมภาษณ์ คนในชุมชนควรปฏิบัติตนให้มีระเบียบและบริการด้วยความจริงใจ อย่างเท่าเทียมกัน มีสิ่งอำนวยความสะดวกครบวงจร ราคาที่พักค่าเข้าชมมีความยุติธรรมสามารถจับต้องได้ บริเวณแวดล้อมมีความสะอาด มีมุมสวยงามไว้เก็บภาพเป็นที่ระลึก ควรจัดให้มีของดีประจำตำบลเป็นของฝากติดไม้ติดมือให้กับนักท่องเที่ยว เพื่อดึงดูดให้กลับมาเที่ยวชมอีกครั้ง

อภิปรายผลการวิจัย

จากการวิจัย เรื่อง ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ วัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพทั่วไปบริบทชุมชนการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน ศักยภาพการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน และข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน มีประเด็นที่นำมาอภิปรายดังนี้

สมมติฐานที่ตั้งไว้ ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด

จากผลการวิจัย พบว่า ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ อยู่ในระดับมากที่สุด เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ อาจเป็นเพราะว่า

1. มีโครงสร้างพื้นฐานของหมู่บ้าน เช่น การเดินทางสะดวก เป็นต้น
2. มีความหลากหลายของระบบเชิงวัฒนธรรม เช่น โบราณสถานเมืองเก่า ประวัติศาสตร์ เป็นต้น
3. มีความปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน
4. มีพื้นที่จอดรถที่เพียงพอสำหรับรองรับจำนวนรถที่เข้ามา โดยเฉพาะช่วงวันหยุดยาวหรือเทศกาล
5. ความสามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้

ดังนั้น ศักยภาพการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชนจังหวัดเพชรบูรณ์ จึงอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยสิทธิ์ คำรงวงศ์เจริญ (2550) ได้วิจัยการจัดการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมเชิงอนุรักษ์ โดยการมีส่วนร่วมของชุมชน กรณีศึกษาอุทยานแห่งชาติภูผาแดง จังหวัดสกลนคร พบว่า มีการวางแผนแบบมีส่วนร่วมและมีแผนปฏิบัติการที่จะขับเคลื่อนการดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมาย โดยผู้นำด้านการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์มีการฝึกอบรมภาคีเครือข่ายบ้าน มีการเตรียมให้ มีกิจกรรมการแสดงด้านวัฒนธรรมแก่ผู้มาเยี่ยมชมและพักผ่อนหย่อนใจ มีการปรับปรุงภูมิทัศน์ของชุมชน พนมพร สารสิทธิ์ยศ (2552) ผู้ไทยแนวทางการจัดการหมู่บ้านวัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร พบว่า สภาพปัจจุบันของหมู่บ้าน

วัฒนธรรมเพื่อการท่องเที่ยว (โฮมสเตย์) จังหวัดมุกดาหาร พบว่า ด้านที่พักอาศัย ที่พักอาศัยมีโครงสร้างแข็งแรง ห้องนอน ห้องน้ำ ห้องส้วม และห้องครัวสะอาดพร้อมสำหรับการใช้ด้านอาหาร มีการปรุงอาหารที่ถูกหลักโภชนาการและอาหารส่วนใหญ่เป็นอาหารพื้นบ้าน ด้านวัฒนธรรม มีการแต่งกาย มีภาษาพูดที่เป็นเอกลักษณ์ของตนเองมีการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมกันระหว่างเจ้าบ้านกับนักท่องเที่ยว ด้านผลิตภัณฑ์ มีร้านค้าจำหน่ายผลิตภัณฑ์ในชุมชน และจำหน่ายตามงานแสดงสินค้า OTOP ด้านแหล่งท่องเที่ยว มีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นธรรมชาติมีโบราณสถานซึ่งมีคุณค่าทางประวัติศาสตร์มีกิจกรรมท่องเที่ยว และกิจกรรมฝึกหัดศิลปหัตถกรรมพื้นบ้าน ด้านการประชาสัมพันธ์ มีการจัดพิมพ์ทำคู่มือแนะนำการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ และจัดทำเว็บไซต์ สำหรับปัญหาปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

ผู้ตอบแบบสอบถามได้ให้ข้อเสนอแนะการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของชุมชน จังหวัดเพชรบูรณ์ ดังนี้

ควรส่งเสริมพัฒนาการผลิต ผลิตภัณฑ์ในชุมชนเพิ่มขึ้นเพื่อเป็นเอกลักษณ์ของชุมชนและเพิ่มรายได้ในชุมชน รวมถึงการใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างพอเพียงเพื่อความยั่งยืน ควรสืบสานวัฒนธรรมประเพณี วิถีชีวิตของคนในชุมชน ให้เป็นที่ยอมรับแก่นักท่องเที่ยว ควรส่งเสริมให้มีเจ้าหน้าที่คอยดูแลโบราณสถานที่เพียงพอ และทั่วถึงเพื่อความคงอยู่รองรับแขกผู้มาเยือน ควรส่งเสริมให้มีการจัดมัคคุเทศก์ท้องถิ่นไว้ให้พร้อมคอยอธิบายแก่นักท่องเที่ยว หรือคอยเป็นสื่อในการแนะนำจัดการการท่องเที่ยวในชุมชน และควรมีการบำรุงรักษาแหล่งท่องเที่ยวให้มีสภาพทางกายภาพที่เอื้ออำนวยต่อการเข้าชมของนักท่องเที่ยว

การวิจัยครั้งต่อไป

นักวิจัยศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการเปรียบเทียบการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมจากสถานที่ท่องเที่ยวอื่น เพื่อให้เห็นถึงความแตกต่าง และการพัฒนาการท่องเที่ยวของชุมชนมากขึ้น